

Bryssel den 23 november 2021
(OR. en)

14046/21

**Interinstitutionellt ärende:
2008/0140(CNS)**

**SOC 662
ANTIDISCRIM 99
MI 859
JAI 1255
FREMP 268**

RAPPORT

från:	Ordförandeskapet
till:	Ständiga representanternas kommitté/rådet
Föreg. dok. nr:	13394/21
Komm. dok. nr:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Ärende:	Förslag till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning – Lägesrapport

I. INLEDNING

Den 2 juli 2008 antog kommissionen ett förslag till rådsdirektiv som syftar till att utvidga skyddet mot diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning till att omfatta områden utanför arbetslivet. Det föreslagna övergripande direktivet om likabehandling kompletterar den befintliga unionslagstiftningen¹ på området och ska förbjuda diskriminering på ovannämnda grunder inom områdena socialt skydd (inklusive social trygghet samt hälso- och sjukvård), utbildning och tillgång till varor och tjänster (däribland bostäder).

¹ Framför allt rådets direktiv 2000/43/EG, 2000/78/EG och 2004/113/EG.

Det stora flertalet delegationer välkomnade i princip förslaget och många ställde sig bakom dess syfte att komplettera den befintliga rättsliga ramen genom att alla fyra diskrimineringsgrunderna tas upp på ett övergripande sätt.

De flesta delegationerna har framhållit vikten av att främja likabehandling som ett gemensamt värde inom EU. Flera delegationer har särskilt betonat förslagets betydelse i samband med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vissa delegationer skulle emellertid ha föredragit mer långtgående bestämmelser när det gäller funktionsnedsättning.

Vissa delegationer framhåller vikten av att bekämpa diskriminering, men har tidigare ifrågasatt nödvändigheten av kommissionens förslag, som ansetts inkräkta på den nationella behörigheten i vissa frågor och stå i strid med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen. Vissa delegationer har också begärt förtydliganden och framfört betänkligheter, särskilt när det gäller bristen på rättssäkerhet, behörighetsfördelningen samt förslagets praktiska, finansiella och rättsliga konsekvenser.

Två delegationer vidhåller allmänna reservationer mot förslaget.

För närvarande vidhåller samtliga delegationer granskningsreservationer mot texten.

Den tjeckiska och den danska delegationen vidhåller reservationer för parlamentsbehandling. Kommissionen stöder försöken att finna en kompromiss, men har bekräftat att den i detta skede står fast vid sitt ursprungliga förslag och vidhåller en granskningsreservation mot varje ändring av detta.

Europaparlamentet antog sitt yttrande den 2 april 2009² i enlighet med samrådsförfarandet. Efter Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 omfattas förslaget nu av artikel 19 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, vilket innebär att det krävs ett enhälligt beslut i rådet efter Europaparlamentets *godkännande*.

² Se dok. A6-0149/2009. Alice Kuhnke (SE/De gröna/Europeiska fria alliansen) har av det nuvarande parlamentet utsetts till föredragande.

II. RÅDETS ARBETE UNDER DET SLOVENSKA ORDFÖRANDESKAPET

Efter det att ett nytt övergripande kompromissförslag diskuterats i maj³ lade det slovenska ordförandeskapet fram en vägledande not⁴ med ett antal frågor som handlade om tre centrala utestående frågor, nämligen följande: 1) *Subsidiaritetsprincipen*. 2) *Bestämmelserna om funktionsnedsättning (genomförandekostnaderna och överensstämmelsen med FN:s konvention)*. 3) *Rättssäkerheten*. Delegationerna tog upp dessa frågor vid ett informellt möte med medlemmarna i arbetsgruppen för sociala frågor.⁵ Diskussionen kan summeras⁶ enligt följande:

1. Subsidiaritet (särskilt artiklarna 2.8 och 3.1–2 och skäl 16)

- a) **Finns det en bra balans mellan subsidiaritet och skydd mot diskriminering genom EU-lagstiftning?**
- b) **Finns det en bra balans mellan skydd mot diskriminering å ena sidan och skyddet av rättigheter såsom respekten för privatlivet och familjelivet, föreningsfrihet samt pressfrihet och tryckfrihet å andra sidan?**

Ett antal delegationer ansåg att den senaste texten på det stora hela hittade en bra balans mellan subsidiaritet och andra hänsynstaganden (nämligen skydd mot diskriminering på EU-nivå och skyddet av rättigheter såsom respekten för privatlivet och familjelivet, föreningsfrihet samt pressfrihet och tryckfrihet). Vissa delegationer ansåg dock att texten behövde finjusteras ytterligare.

Andra delegationer hade betänkligheter när det gällde subsidiariteten och rättssäkerheten, och framhöll behovet av att skydda medlemsstaternas befogenheter, bland annat på utbildningsområdet.

³ Dok. 8549/21. Se även dokumenten 9108/21 och 9109/21.

⁴ Dok. 12398/21.

⁵ 27 oktober 2021. På grund av de särskilda omständigheterna till följd av coronapandemin hölls mötet virtuellt.

⁶ För ytterligare detaljer, se 13394/21.

Ytterligare andra delegationer kände att texten hade blivit för urvattnad, och att det skydd den erbjöd hade försvagats, vilket potentiellt skulle kunna öppna upp för diskriminering på områden som äktenskaps- och familjerätt.

En delegation ville också att begreppet intersektionalitet skulle föras in i texten på nytt.

Kommissionens företrädare stödde den befintliga texten som grund för vidare diskussion och bekräftade vikten av att man respekterar subsidiaritetsprincipen – som ska behandlas i skälen till förslaget – samt Europeiska unionens domstols roll. Kommissionens företrädare svarade på synpunkter från delegationerna och förklarade följande:

- Samtlig *kommersiell* verksamhet omfattades av direktivet när det gäller delningsekonomin.
- Direktivet var endast menat att säkerställa jämlik *tillgång* till utbildning, utan att inkräkta på nationella befogenheter.
- Direktivet kan bara omfatta de grunder för diskriminering som tas upp i artikel 19 i EUF-fördraget.

2. Genomförandekostnader (särskilt artikel 15 och skälen 19ca, 19cb och 19cc)

- a) Kan ni stödja de bestämmelser som ger medlemsstaterna rätt att begära ett tillfälligt undantag från kravet på att vidta rimliga anpassningsåtgärder? Vilka finjusteringar av bestämmelserna skulle ni vilja se?**

b) Kan ni ge exempel på de konkreta situationer som ni vill ska omfattas, med hänsyn till det faktum att frånvaron av en orimlig eller oproportionerlig börda redan ingår i begreppet rimliga anpassningsåtgärder?

Vissa delegationer var, i en anda av kompromissvilja, redo att överväga idén om ett tillfälligt undantag från kravet på att vidta rimliga anpassningsåtgärder för personer med funktionsnedsättning. Till frågorna som kräver ytterligare diskussion hör dock bland annat behovet av att fastställa de tillämpliga kriterierna och direktivets förenlighet med FN:s konvention. Som ett möjligt alternativ till ett direkt tillfälligt undantag föreslog en delegation att man tillfälligt kan upphäva de tillämpliga påföljderna. En annan delegation tog upp möjligheten att begränsa undantaget till enbart nya varor och tjänster.

Ett antal andra delegationer kunde inte stödja det föreslagna tillfälliga undantaget, eftersom det sannolikt skulle försvaga skyddet mot diskriminering för personer med funktionsnedsättning. I detta sammanhang ansåg vissa delegationer att begreppet oproportionerlig börda utgör ett tillräckligt skydd mot alltför betungande skyldigheter. De underströk att principen om rimliga anpassningsåtgärder i FN:s konvention var tillämplig på specifika situationer och utgick från en analys av den oproportionerliga bördan vid ett visst tillfälle, och erinrade om att bestämmelserna i utkastet till direktiv redan hade försvagats under tidigare diskussioner (till exempel genom avlägsnandet av primära skyldigheter på området för infrastruktur).

En delegation varnade för konkurrensfördelar som skulle kunna uppstå om undantag beviljades i vissa medlemsstater medan andra behöll strängare regler.

Flera delegationer ansåg att den föreslagna undantagsbestämmelsen behövde analyseras och förtydligas ytterligare.

Kommissionens företrädare noterade delegationernas oro för den ekonomiska kostnaden för att genomföra bestämmelserna om funktionsnedsättning i direktivet och underströk att om ett undantag skulle betraktas som grunden för en kompromiss skulle det omfattas av tydliga villkor som skulle tillämpas av medlemsstaterna.

Flera delegationer beklagade att begreppet tillgänglighet avlägsnats ur texten, eftersom det innebär att skyddet för personer med funktionsnedsättning försvagas, då såväl ”rimliga anpassningsåtgärder” som ”tillgänglighet” finns med i FN:s konvention. Flera delegationer beklagade även att begreppet universell utformning avlägsnats ur texten, då detta skulle ha inneburit ett bredare angreppssätt när det gäller likabehandling av personer med funktionsnedsättning.

Kommissionens företrädare stödde den befintliga texten som en utgångspunkt för ytterligare arbete och erinrade om att det ursprungliga förslaget inte innehöll några detaljerade tillgänglighetsbestämmelser, och att huvudsyftet var att säkerställa att tillgången till de olika väsentliga områden som omfattas av direktivet var icke-diskriminerande.

c) Är ni nöjda med överensstämmelsen mellan den befintliga texten och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning?

Flera delegationer ansåg att texten allmänt i tillräcklig utsträckning överensstämde med FN:s konvention. Flera andra var emellertid inte övertygade och fruktade rättsosäkerhet, och de ville inte se att bestämmelserna i FN-instrumentet frångicks eller försvagades.

Kommissionens företrädare påpekade att FN:s konvention gällde ändå, och att det föreslagna direktivet skulle utgöra ett bidrag till dess genomförande, dock utan att utgöra genomförandelagstiftning i sig.

3. Rättssäkerhet (särskilt artikel 2.7 och 2.7a)

Kan ni stödja bestämmelserna om tillåten särbehandling vid tillhandahållande av försäkrings- eller banktjänster eller andra finansiella tjänster på grundval av ålder eller ett hälsotillstånd som kan ha att göra med en persons funktionsnedsättning? Om svaret är nej, vad bör ändras för att åtgärda era betänkligheter?

Flera delegationer stödde den befintliga texten som grund för vidare diskussion, med förbehåll för eventuella nödvändiga finjusteringar och förtydliganden. En delegation påpekade hur viktigt det var att göra tydlig skillnad mellan ”funktionsnedsättning” och ett ”hälsotillstånd”. En annan delegation ansåg att särbehandling på grundval av ålder eller ett hälsotillstånd som kan ha att göra med en persons funktionsnedsättning förmodligen inte vore förenligt med FN:s konvention. Andra såg det som legitimt att beakta ålder och hälsa vid exempelvis beräkning av försäkringspremier, och underströk hur viktigt det är att säkerställa att särbehandlingen är objektiv och rimlig. I detta sammanhang framhöll en delegation också behovet av att ta upp användningen av artificiell intelligens i tjänsteleverantörernas beslutsfattande.

III. SLUTSATS

Vissa framsteg har gjorts under de diskussioner som bygger på senaste texten, men det finns ett uppenbart behov av omfattande ytterligare arbete innan den enhällighet som krävs kan uppnås i rådet.